

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2004. október 5.*

A C-442/02. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Conseil d'État (Franciaország) a Bírósághoz 2002. december 5-én érkezett 2002. november 6-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **CaixaBank France**

és

a **Ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie**

között,

a **Banque fédérale des banques populaires és társai**

* Az eljárás nyelve: francia.

részvételével

folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, P. Jann, C. W. A. Timmermans, C. Gulmann, J.-P. Puissochet és J. N. Cunha Rodrigues (előadó) tanácselnökök, R. Schintgen, N. Colneric, S. von Bahr, R. Silva de Lapuerta, és K. Lenaerts bírák,

főtanácsnok: A. Tizzano,

hivatalvezető: M. Múgica Arzamendi főtanácsos

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2003. november 19-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett írásbeli észrevételeket:

- a CaixaBank France képviseletében M. Dany avocat, valamint G. Castello tisztviselő és vezérigazgató,
- a Banque fédérale des banques populaires és társai képviseletében A. Barav avocat és barrister,
- a Francia Köztársaság képviseletében R. Abraham, G. de Bergues, D. Petrusch és F. Alabrune, meghatalmazotti minőségben,

— az Európai Közösségek Bizottsága képviselőjében M. Patakia és G. Zavvos, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2004. március 25-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés az EK 43. cikk értelmezésére irányul.

A nemzeti jogi háttér

- 2 A francia monetáris és pénzügyi törvénykönyv jelen ügyben hatályos változatának L. 312-3. cikke értelmében:

„Minden ellenkező értelmű rendelkezés ellenére tilos bármely hitelintézet számára, amely a nyilvánosságtól látra vagy öt évnél rövidebb időszakra szóló betéteket számlákra gyűjt, hogy bármilyen eszközzel e számlák után a gazdasági miniszter által vagy a banki és pénzügyi szabályozó bizottság rendeletében megállapítottnál magasabb kamatot fizessen.”

- 3 A banki és pénzügyi szabályozó bizottságnak a gazdasági és pénzügyminiszter rendeletével egységes szerkezetbe foglalt, 1986. május 14-i 86-13. sz. rendelete (JORF 1986. május 15., 6330. o.) megtiltotta a látra szóló betétszámlák utáni kamat fizetését.
- 4 Ez a tilalom az euróban vezetett Franciaországban illetékességgel rendelkezők által nyitott számlákra vonatkozik a jogalanyok állampolgárságától függetlenül.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 5 A CaixaBank France (a továbbiakban: CaixaBank) — francia jog szerinti társaság, franciaországi székhellyel, és a spanyol jog szerint alapított, spanyolországi székhellyel rendelkező Caixa Holding társaság leányvállalata, amely a Caixa-csoport részesedéseit birtokolja az e névvel Spanyolországban és az Európai Unió más tagállamaiban letelepedett hitelintézetekben — 2002. február 18-ától kezdődően Franciaországban bevezetett a piacra egy látra szóló betétszámlát, amely után 1_500 euró aktív egyenlegtől kezdve 2%-os kamatot fizetett. 2002. április 16-i határozatával a banki és pénzügyi bizottság egyrésztől megtiltotta a CaixaBank számára, hogy euróban vezetett látra szóló betétszámlákra vonatkozóan új szerződéseket kössön, másrésztől pedig felszólította, hogy a már megkötött szerződések esetében mondja fel az e számlák utáni kamat fizetésére vonatkozó záradékokat.
- 6 A CaixaBank a határozat megsemmisítése iránti keresetet nyújtott be a Conseil d'État-hoz, amely az eljárás felfüggesztése mellett döntött, és előzetes döntéshozatal céljából az alábbi kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) Vajon a 2000. március 20-i 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv vonatkozó rendelkezésének hiányában a letelepedési szabadság korlátozását jelenti-e, ha valamely tagállam a területén jogszerűen létrehozott hitelintézetek

számára megtiltja, hogy kamatot fizessenek bizonyos látra szóló betétszámlák után?

- 2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén milyen jellegűek azok a közérdekű okok, amelyek adott esetben indokolhatják ezt a korlátozást?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

- 7 Elsősorban azt kell kiemelni, hogy a hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról szóló, 2000. március 20-i 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 126., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 3. kötet, 272. o.) nem alkalmazható az alapeljáráséhoz hasonló tényállás esetén, mivel ez az irányelv nem az olyan társaságok letelepedésének korlátozására vonatkozik, mint a CaixaBank, amelyek az adott tagállamban más tagállamban letelepedett hitelintézetek leányvállalataiként élnek a letelepedés szabadságával.
- 8 A kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy ellentmond-e az EK 43. cikknek az olyan tagállami jogszabály, amely megtiltja valamely hitelintézet számára, amely egy másik tagállamban letelepedett társaság leányvállalata, hogy kamatot fizessen az előbbi tagállamban illetékességgel rendelkezők által nyitott euróban vezetett látra szóló betétszámlák után.
- 9 A letelepedésnek az EK 43. cikkben az EK 48. cikkel együttes olvasatban rögzített szabadsága megilleti a valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező természetes személyeket, és az utóbbi rendelkezés szerint a jogi személyeket is. Ez az előírt kivételek és feltételek mellett lehetővé teszi minden önálló vállalkozói tevékenység

megkezdését és folytatását egy másik tagállam területén, valamint vállalkozások alapítását és irányítását, ügynökségek, fióktelepek és leányvállalatok létrehozását (lásd különösen a C-255/97. sz. Pfeiffer-ügyben 1999. május 11-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-2835. o.] 18. pontját).

- 10 Tehát az EK 43. cikk értelmében tartozik a közösségi jog hatálya alá az olyan társaság jogállása, mint a CaixaBank.
- 11 Az EK 43. cikk elrendeli a letelepedés szabadsága korlátozásainak eltörlését. Ilyen korlátozásnak kell minősíteni minden olyan intézkedést, amely e szabadság gyakorlását tiltja, korlátozza vagy kevésbé vonzóvá teszi (lásd különösen a C-55/94. sz. Gebhard-ügyben 1995. november 30-án hozott ítélet [EBHT 1995., I-4165. o.] 37. pontját, a C-108/96. sz., Mac Quen és társai ügyben 2001. február 1-jén hozott ítélet [EBHT 2001., I-837. o.] 26. pontját és a C-98/01. sz., Payroll és társai ügyben 2002. október 17-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-8923. o.] 26. pontját).
- 12 A látra szóló betétszámlák utáni kamatfizetésnek a francia szabályozásban előírthoz hasonló tilalma a Francia Köztársaságtól eltérő, más tagállamokban letelepedett társaságok számára komoly korlátozást jelent abban, hogy tevékenységüket az előbbi tagállamban letelepedett leányvállalaton keresztül folytassák, ami befolyásolja a piacra jutást. Következésképpen az ilyen tilalom az EK 43. cikk szerinti korlátozásnak minősül.
- 13 Ez a tilalom ugyanis hátráltatja az olyan hitelintézeteket a nyilvánosságtól történő betétgyűjtésben, amelyek külföldi társaságok leányvállalatai, és megfosztja őket annak lehetőségétől, hogy a látra szóló betétszámlák után történő kamatfizetéssel hatékonyabb versenyt folytassanak a letelepedés szerinti tagállamban hagyományosan tevékenységet folytató, kiterjedt fiókhálózattal rendelkező hitelintézetekkel szemben, amelyek következtében az említett leányvállalatokhoz viszonyítva nagyobb lehetőségekkel rendelkeznek a nyilvánosságtól történő betétgyűjtés vonatkozásában.

- 14 Így az olyan hitelintézetek számára, amelyek külföldi társaságok leányvállalatai, és amelyek be szándékoznak lépni valamely tagállam piacára, a látra szóló betétszámlák utáni kamatfizetés által támasztott verseny az egyik leghatékonyabb eszköznek minősül e cél eléréséhez. Az ilyen tilalom tehát megnehezíti e vállalkozások piacra jutását.
- 15 Bár a francia kormány a tárgyaláson kijelentette, hogy léteznek a látra szóló betétszámlákhoz hasonló számlák, például a 15 napos lejáratú számlák, amelyeket nem érint a kamatfizetés tilalma, és amelyek hozzájárultak annak lehetővé tételéhez, hogy a CaixaBankhoz hasonló hitelintézetek versenyezzenek a francia hitelintézetekkel a nyilvánosságtól történő betétgyűjtés területén, és növeljék részesedésüket a francia piacon, ugyanez a kormány azt is elismerte, hogy ezek a számlák a látra szóló számlákkal ellentétben nem teszik lehetővé bankkártyák vagy csekkék használatát. A szóban forgó tilalom tehát akadályt jelent a CaixaBankhoz hasonló hitelintézeteknek a nyilvánosságtól történő betétgyűjtési tevékenységük tekintetében, amit az a tény sem orvosol, hogy léteznek másfajta, kamatozó betétű számlák is.
- 16 Az említett leányvállalatok tevékenysége folytatásának és fejlesztésének a szóban forgó tilalomból eredő korlátozása annál is lényegesebb, mert a nyilvánosságtól történő betétgyűjtés és a hitelek nyújtása a hitelintézetek tevékenységének alapját képezi (ebben az értelemben lásd különösen a 2000/12 irányelv 1. cikkének (1) bekezdését és I. mellékletét).
- 17 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint, amikor az alapeljárás esetéhez hasonlóan az ilyen intézkedés minden, a tevékenységét a befogadó ország területén folytató személlyel vagy vállalkozással szemben hatályos, az intézkedés indokolható, amennyiben nyomós közérdeken alapul, feltéve, hogy alkalmas az általa elérni kívánt cél megvalósítására, és nem lép túl az annak megvalósításához szükséges mértéken (lásd különösen a C-424/97. sz. Haim-ügyben 2000. július 4-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-5123. o.] 57. pontját, a fent hivatkozott Mac Quen és társai ügyben hozott ítélet 26. pontját és a C-439/99. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2002. január 15-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-305. o.] 23. pontját).

- 18 Meg kell tehát vizsgálni, hogy a francia kormány által hivatkozott okok megfelelnek-e ezen követelményeknek.
- 19 A letelepedés szabadságának a szóban forgó rendelkezésből eredő korlátozása indoklására a francia kormány a fogyasztók védelmére, valamint a közép- és hosszú lejáratú takarékosagra való ösztönzésre hivatkozott.
- 20 Mindenek előtt a szóban forgó tilalom a banki alapszolgáltatások ingyenességének megtartásához szükséges. A látra szóló betétszámlák utáni kamatfizetés bevezetése lényegesen megnövelné a számlavezetés bankok által viselt költségeit, amely bankok ennek kompenzálására felemelnék a költségeket, és egyes, jelenleg ingyenesen kínált banki szolgáltatások, különösen a csekkek kibocsátása tekintetében térítést vezetnének be.
- 21 Meg kell azonban állapítani, hogy bár a fogyasztók védelme olyan nyomós közérdeknek minősül, amely indokolhatja az EK-Szerződés által biztosított alapvető szabadságok korlátozását, az alapeljárásban szereplő tilalom — annak elismerése mellett is, hogy a fogyasztók számára végső soron bizonyos előnyöket kínál — olyan intézkedésnek minősül, amely túllép az e cél megvalósításához szükséges mértéken.
- 22 Ugyanis még ha feltételezhető is az, hogy a látra szóló betétszámlák utáni kamatfizetés tilalmának megszüntetése a fogyasztó számára elkerülhetetlenül a banki alapszolgáltatások költségének emelkedését, illetve a csekkek ingyenességének megszűnését okozná, különösen azt kellene lehetővé tenni a fogyasztó számára, hogy választhasson az egyes ingyenes banki alapszolgáltatások megtartásával járó nem kamatozó látra szóló betétszámla, illetve a kamatozó látra szóló betétszámla között, amelynek esetében a hitelintézetnek lehetősége van, hogy térítést kérjen az addig ingyenesen kínált banki szolgáltatások, például a csekkek kibocsátása után.

- 23 A francia hatóságoknak a hosszú lejáratú takarékoság ösztönzésére irányuló törekvését illetően meg kell állapítani, hogy bár a látra szóló betétszámlák utáni kamatfizetés tilalma alkalmas eszköz a közép- és hosszúlejáratú takarékoságra való ösztönzésre, olyan intézkedésnek minősül, amely túllép az e cél megvalósításához szükséges mértéken.
- 24 A fenti indokok alapján az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy az EK 43. cikkel ellentétes az olyan tagállami jogszabály, amely megtiltja valamely hitelintézet számára, amely egy másik tagállamban letelepedett társaság leányvállalata, hogy kamatot fizessen az előbbi tagállamban illetékességgel rendelkezők által nyitott, euróban vezetett látra szóló betétszámlák után.

A költségekről

- 25 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján

a BÍRÓSÁG (nagytanács)

a következőképpen határozott:

Az EK 43. cikkel ellentétes az olyan tagállami jogszabály, amely megtiltja valamely hitelintézet számára, amely egy másik tagállamban letelepedett társaság leányvállalata, hogy kamatot fizessen az előbbi tagállamban illetékességgel rendelkezők által nyitott, euróban vezetett látra szóló betétszámlák után.

Aláírások